

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2657 S. Lawrence Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ETO-YEAR XXIV.

Čena lista
je \$6.00

Printed at second-class matter January 28, 1934, at the postoffice
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 28. julija (July 28), 1931

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 174

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MIENSKO KRIZO DAJ 'REŠUJEJO' V BERLINU

Stimson konferira z nemškimi
voditelji. MacDonald tudi do-
spel v Berlin

Berlin, 27. jul. — Ameriški dr-
javni tajnik Stimson je včeraj
neoficijsko konferiral s kan-
celarjem Brueningom, zunanjim
ministrom dr. Curtiusom in dru-
gi člani nemške vlade o fi-
nančnem položaju v Nemčiji.

Stimson je govoril in sklepal, seve-
ni znano.
Da pa niso govorili le o vre-
menju in da je zadeva resna, do-
kazuje današnja vest, ki se gla-
da, da sta Ramsay MacDonald in
njegov minister Henderson si-
di odpovala iz Londona in
prihajata v Berlin. To znači,
da bo konferenca v Londonu
doma nadaljevala v Berlinu.

Medtem poročajo, da bo vlada
pomočjo enajstih največjih de-
lavnih zavodov v Nemčiji orga-
nizirala "garancijsko banko," ki
skrbela za delna izplačila
delavcem. Državni monopol
oklanja bančne čeke v plačilo
delov in to je povzročilo še
večjo konfuzijo med ljudstvom.

ogajanja za končanje stavko

opisi obsojajo gonjo za de-
portacijo tujerodnih delavcev

White Plains, N. Y. — (FP) —
t manjših kontraktorjev je
pisale pogodbe s stavkarji-
cestnimi delavci, toda večji
kontraktorji se še vedno bojujejo
oti uniži, se glasi poročilo vo-
veljev stavke.

Večji kontraktorji trdovratno
oklanja zahteve stavkarjev,
med drugim vključujejo "o-
murnik, \$5 na dan ter prizna-
vanje unije. Izjavili so, da so pri-
javljeni restavrirati prejšnjo
čeno, 55 centov na uro, toda o
omurniku in priznanju unije
sejo ničesar slišati. Stavkarji
podvzeli kampanjo, da razširi-
stavko cestnih delavcev tudi
drugih okrajih.

Prebivalstvo podpira stavkar-
je v njihovih zahtevah za zviša-
me in izboljšanje delov-
nega razmer. Celo konservativni
opisi grajo trmoglavost de-
lavcev in obsojajo agente i-
gracijskega biroja, ki so v
vseh dneh pričeli vdirati v sta-
vanja stavkarjev z namenom,
deportirati tujerodne delav-
ce. V navalih je bilo retiranih
kot sto delavcev, od katerih
bilo dvajset pridržanih za de-
rtacijo.

Shaw pogoščen v Moskvi

Moskva, 27. jul. — Angleški
amatik George Bernard Shaw
včeraj obhajal petinsedemde-
letnico svojega rojstva v
ogu 3000 boljševikov, ki so mu
redili veliko slavnost v Mos-
i. Vsi sovjetski voditelji so
i navzoči v kolonski dvorani,
er je bilo slavnost, samo Stalina
bilo. Nato je Shaw aranžiral
divatni sestanek s Stalinom.
i gostiji je Shaw rekel, da je
gleških ljudstev v zapadnem
etu "lahko sram, ker se niso
deli revolucije za strmoglav-
enje kapitalizma." Domači
stje so mu navdušeno ploskali.

angeži ubili unijskega vodi-
telja

Chicago. — Ely H. Orr, tajnik-
agajnik unije razvaljevalcev
opisov, je bil v nedeljo zju-
aj ustreljen po treh nesanih
angežih, ko se je v svojem av-
peljal domov. Umor je bil iz-
šen blizu križišča Milwaukee
Pullerton ave. Policijska sumi,
ima Jack Barry, bivši vodja
menjenice unije in raketer ter
stni ropar, prate zraven pa ga
aretirala.

Duhovščina v Vera Cruzu se je poskrila

Eden ubit, več ranjenih in štiri
cerkve zapaljene v novi verski
vojni v Mehiki

Jalapa, država Vera Cruz,
Mehika, 27. jul. — Konflikt
med cerkvijo in državo Vera
Cruz, ki je izbruhnil včeraj, ko
je stopil v veljavo zakon, ki ome-
juje število duhovnikov na enega
na vsakih 100.000 prebivalcev, je
danes nekoliko pomegle. Večina
duhovnikov v Jalapi se je poskri-
la.

Governor Tejeda, ki je bil vče-
raj napaden po nekem mladem
katoliškem fanatiku, je le lahko
ranjen na glavi. Napadalec, na
katerega je governorjeva straža
takoj oddala več strelcev, leži te-
ko ranjen v bolnišnici.

V mestu Vera Cruzu je bil ubit
eden duhoven, drugi pa težko ra-
njen v cerkvi, na katero je pro-
tikatoliška množica izvršila na-
pad.

Cim se je raznesla vest o napa-
du na governorja v Jalapi, je ve-
lika množica napadla štiri cerkve
in jih zažgala. Gasilci so deloma
rešili poslopja.

Governor Tejeda je izjavil, da
bo novi zakon izveden z vso stro-
gostjo ne glede na opozicijo du-
hovščine in vernikov.

Policijska nasilstva proti stav-
karjem

Providence, R. I. — "Mi ne
bomo trpeli nikakih delavskih
nemirov v tem mestu. Preči-
tajte stavkarjem odredbo proti
izgredom in potem streljajte,"
se glasi povelje policijskega na-
čelnika Charlesa Hilla policiji.

"Proti vsakemu stavkarju, ki
se ne bo hitro umaknil na vaše
povelje, rabite količke. Če nale-
tite na večjo skupino, ki bi se
vam upirala, poslužite se pušk
in revolverjev." Ta odredba je
bila obdana po demonstracijah,
ki so jih uprizorili tekstilni stav-
karji pred tovarno Royal Weav-
ing Co. in General Fabric Corp.
Pri demonstracijah je policija
aretirala več kot dvajset stav-
karjev, več drugih pa je bilo ra-
njenih v spopadu s policijo.

Padec zaposlenosti v Massachu-
settsu

Boston, Mass. — Zaposlenost
v državi Massachusetts je v me-
secu juniju padla za 2.4% v pri-
meri s prejšnjim mesecem. Isto-
časno so se znižale tudi mezde za
4.2%. Zlasti sta prizadeta čev-
larska in tekstilna industrija,
kot je razvidno iz poročila dr-
žavnega delavskega departmen-
ta.

Spomenik Woodrowu Wilsonu v Pannaji na Poljskem, ki ga
je pred kratkim pomagala odkriti Wilsonova vdova. Spomenik je
dar mrtvega planista Paderewskega in delo ameriškega kiparja
Gutzona Borgheima.

ILLINOISKI RU- DARJI IZVIZGALI LEWISA

Moral je prenehati z govorom v
West Frankfortu. — Fagan,
predsednik 5. distrikta v Pen-
ni, ubil rudarja, ki mu je gro-
zil s smrtjo. Novo streljanje
v West Virginiji

West Frankfort, Ill. — John
L. Lewis, predsednik stare ru-
darske unije United Mine Work-
ers, je v nedeljo obiskal tukajš-
nje rudarje in jih nagovarjal,
naj prenehajo z lokalno stavko
v dveh premogovnikih Orient št.
1 in 2. Rudarji so poslušali Le-
wisa eno uro na shodu, nakar
mu niso več pustili govoriti in
moral je prepušiti oder drugim
govornikom.

Lewis je v svojem govoru a-
peliral na rudarje, naj bodo zve-
sti stari uniji in naj spoštujejo
pogodbe z lastniki rogov. Ko
pa je napadel zadnji konvenciji
članstva v Zeiglerju in Bellevil-
lu, je bilo med zborovalci takšno
žvižganje in kričanje, da je mo-
ral utihniti.

Pittsburgh, Pa. — P. T. Fa-
gan, predsednik petega distrik-
ta rudarske unije UMWA, je 27.
t. m. zjutraj ustrelil neznanega
moškega, ki je prišel na sprednji
porč njegove hiše, potegnili re-
volver iz žepa rekoč, da je pri-
šel z namenom, da ga ubije.

Policija pravi, da sta se dva
moška približala Faganovi hiši.
Fagan je zajtrkoval s svojo dru-
žino. Ko je Fagan stopil na porč
in videl tujca, ki mu je grozil,
je ustrelil trikrat in neznanec je
obšel mest. Njegov tovariš je
pobegnil, toda so ga prijeli. Re-
kel je, da se piše Edward Snyder
in da je rudarski delavec.

Charleston, W. Va. — Jamaki
delovodja Dock Pack je bil are-
tiran v nedeljo, ko je streljal na
zborujoče stavkarje in težko ra-
nil neko žensko.

Wickershamovo poročilo o de-
portacijah pridržano

Washington, D. C. — Poročilo
Wickershamove komisije, ki
se bavi z deportacijami radikal-
cev in političnih beguncev, se ni
bilo objavljeno. V nekaterih
krogih prevladuje mnenje, da je
bilo poročilo pridržano, ker raz-
kriva drastično postopanje zvez-
nega delavskega departmanta
proti radikalcem. Odkar je
Donk postal načelnik tega de-
partmanta, se je gonja za depor-
tacijo nezakleženih oseb poostri-
la.

Zakon o registri- ranju tujerodcev

Razne organizacije so na delu, da
ga ovržejo. Pravijo, da je ne-
ustaven

Detroit, Mich. — (FP) — Prav-
malo je upanja, da bi se v tem
letu pričel izvajati zakon, ki je
bil sprejet na prošnji zasedanja
državne legistature in določa
registriranje tujerodcev. Štiri
različne organizacije, med njimi
Unija za ameriške civilne svo-
bodščine, so začele z bojem za
razveljavitev zakona. Izjav-
ljajo, da bodo vložile pritožbo na
višje sodišče, če bodo izgubile
bitko na nižjem. To bo vzelo več
mesecev in v tem času ne bo
mogla država izvajati zakona.
Sedaj forsiranje zakona omeju-
je začasna injunkcija.

Theodore Levin, ekspert v po-
znanju imigracijskih zakonov
in eden od odvetočnikov, zastopa-
joč stranke, ki se bore proti za-
konu, je dejal, da se zakon ne bi
mogel izvajati, tudi če bi sodišča
priznala njegovo ustavnost. Vsi
rekordi o prihodu tujerodcev v
Združene države so zgoreli l.
1897 in sedaj nimajo oblasti no-
benih legalnih rekordov o imi-
granti, ki so dospeli v Ameri-
ko pred omenjenim letom. Da-
leje Levin dokazuje, da je bil fe-
deralni zakon, ki je določal, da
morajo imigracijske oblasti vo-
diti zapiske o prihodu imigran-
tov, sprejet l. 1906, toda pravil-
no se je začelo izvajati šele l.
1917. Posledica tega bo, da ne
bo moglo na tisoče tujerodcev
dokazati legalnega vstopa v
Združene države, v smislu re-
gistracijskega zakona, ki ga je
sprejela michiganska legistatu-
ra.

"Zakon je skrupuloz najla-
bše vrste," je dejal Levin. "Ne
verjamem, da je katera točka v
soglasju s konstitucijo."
Državni zdravstveni depart-
ment je dejal, da na tisočih
ljudi, ki so bili rojeni v Michi-
ganu, ne bodo mogli dokazati,
da so domačini, ker je bil zakon
za registriranje rojstev sprejet
šele pred par leti.

Zakon določa, da se morajo
vsi tujerodci registrirati v roku
60 dni v uradih državne polici-
je. Registriranje vključuje od-
tisek prstov in fotografiranje.
Tujerodec mora dokazati, da je
bil njegov vstop v Združene dr-
žave legalen in da je "zašlejen
državljan." Ako ne more doka-
zati teh stvari, se ga izroči fe-
deralnemu oblastem v svrhu de-
portacije.

Delodajalci so izpostavljeni
težkim kaznim, ako uposle nere-
gistrirane tujerodce. Zakon tu-
di dovoljuje policiji, da pridrži
vsakega v zaporu, če ne more do-
kazati legalnega bivanja v tej
deželi.

Bombe še vedno pokajo v Italiji

Neapel, 27. jul. — Dve osebi
sta bili težko ranjeni in mnogo
drugih je komaj odneslo zdravo
kožo, ko se je včeraj razpočila
bomba v sekciji Galerija v Neap-
lu. Eksplozija je bila blizu ured-
ništva fašistovskega časopisa
"Mattino". Fašisti so takoj začeli
silovito gonjo proti antifašis-
tom, ki so obdolženi tega čina
kakor tudi več drugih bombnih
razstrelb v zadnjih tednih v Ita-
liji.

Stavkovni izgredi v Bagdadu;
30 policajev ubitih

London. — Semkaj dospelo po-
ročilo se glasi, da je bilo v stav-
kovnih izgredih v Bagdadu, ka-
terih se je udeležilo krog stoti-
soč ljudi, ubitih 30 policajev in
večje število ranjenih. Vojasvo
v oklopnih avtomobilih je po tri-
urni bitki razpršilo izgrednike.

Vročina ubila 17 oseb v Kalifor-
niji in Arizoni

Los Angeles, Cal. — Sedem-
najst ljudi je zadnje soboto umr-
lo valed vročine v državah Kalifor-
nija in Arizona. Najhujša vro-
čina je bila v Brawleyju, Cal.,
kjer je toplota kazal 118 sto-
pinj.

PRIPRAVE ZA STAVKO SVILNIN DELAVCEV

Organizatorična kampanja dobro
napreduje in obeta se huda in
dolgotrajna bitka

Paterson, N. J. — (FP) — Pre-
izkus moči med National Textile
Workers unijo, ki je pridružena
Trade Union Unity ligi, in U-
nited Textile Workers unijo pod
vodstvom Konferenca za progre-
sivno delavsko akcijo, je v teku
v Patersonu, tem velikem ameri-
škem ardišču svilne industrije.

NTWU je vodila svoje orga-
nizatorične aktivnosti med de-
lavci brez kakšnega posebnega
hrupa še od l. 1929. Associated
Silk Workers of America, lo-
kalna organizacija, katere je bi-
la ustanovljena pred dvanaj-
stimi leti, je videla, da militan-
tost med delavci narašča, in za-
čela je delati na pripravih za
stavko. Delavci v nekaterih de-
partmentih so se potom glasov-
vanja še izrekli za stavko in lo-
kalna organizacija je pričela s
pogajanjimi glede pridružitve k
UTWA, da tako okrepi svojo
moč. V mesecu maju je bil iz-
voljen komitej, kateremu je bi-
lo naročeno, naj nadaljuje a po-
gajanjimi. Za načelnika komiteja
je bil izvoljen A. J. Muste, pre-
sednik Konferenca za progresivno
delavsko akcijo, Louis F. Bu-
dens pa za tajnika.

Kmalu zatem se je vrnila kon-
ferenca National Textile Work-
ers unije v Passaicu, N. J., na
katero so poslali delegate svilni
delavci iz Patersona, Allen-
towna, Pawtucketa in nekaterih
drugih mest, kjer je svilna in-
dustrija razvita. Na konferen-
ci je govoril tudi William Z.
Foster in izvoljen je bil odbor,
ki je prevzel nalogo, da stopi v
stike s organizacijami svilnih
delavcev širom Amerike in tako
pripravi tla za splošno stavko.

V smislu zaključkov konfe-
rence se je organiziral general-
ni komitej iz zastopnikov obeh
unij v Patersonu. Ti zastopniki
so določili dan 8. avgusta za
napoved stavke, ako delodajalci
ne bodo pristali na njihove za-
hteve, ki med drugim vključuje-
jo odpravo prisiljanstva, osem-
urnik, enako plačo za enako de-
lo, odpravo ponočnega dela za
ženske in priznanje unije.

Svilna industrija je postala
popolnoma demoralizirana, de-
lovne razmere so nevarne in
generala stavka je neizogibna,
ako se položaj v kratkem ne iz-
premeni, se glasi izjava komite-
ja.

Argentinski diktator izganja na-
sprotnike

Buenos Aires, Arg., 27. jul. —
Argentinska policija je po navo-
dilih začasnega predsednika, ge-
nerala Uriburuja, plemenito obve-
stila več voditeljev opozicije, da
bo "jako dobro za nje, če takoj
odidejo iz dežele". Med onimi,
ki so povabljeni na izgon, je tudi
bivši podpredsednik Marcelo de
Alvear, dalje bivši poslanik v
Združenih državah Honorio Pue-
yrredon.

Odškodninska tožba proti šerifu

New York. — Unija za ame-
riške civilne svobodščine je vlo-
žila odškodninsko tožbo proti
šerifu okraja Ashtabula, O., ker
je odredil naval na komunisti-
čno otroško kemp.

V kempu je bilo ob času nava-
la okrog 60 otrok. Šerif je dal
aretirati upraviteljico ter poslal
otroke na njihove domove.

Graf Zeppelin v ledenem pasu

Berlin, 27. jul. — Zrakoplov
Graf Zeppelin je danes brzojavil,
da je dospel v arktični pas. Moč-
tvo je v brzjavni zvezi s rusko
postajo v deželi Karina Jofefa.
Zrakoplov nosi 46 oseb in ima
dovolj živila za tri mesece, ako
bi se pripetila kaka nesreča.

Socialni nepokoj vzno- mirja uradnike federacije

O tem bodo razpravljali na svoji
prihodnji konferenci

Washington, D. C. — (FP) —
Trpljenje brezposelnih, socialni
nepokoj in nemiri, ki se pojav-
ljajo v raznih krajih ter po-
manjkanje respekta do vodite-
ljev konservativnih unij, kar se
slasti opaža med rudarji v Penn-
sylvaniji in v drugih državah,
bo važen predmet razprav na
konferenci eksekutivnega odbo-
ra Ameriške delavske federaci-
je, ki se sestane 6. avgusta v
Atlantic Cityju.

Predsednik federacije Willi-
am Green je nedavno izjavil, da
bo vprašanja, da li naj federa-
cija apelira na kongres za di-
rektno federalno pomoč za brez-
poselne, prišlo na dnevni red na
tej konferenci. Druga stvar, ki
bo prišla na razpravo, bodo na-
raščajoče zahteve in sugestije,
naj federacija vodi protestne
stavke proti brezposelnosti, re-
dukcijski meš in splošni miseriji
v delavskih vrstah.

Voditelji federacije so dose-
daj vedno pobijali sugestije gle-
de generalne stavke in opomi-
njali člane, da ne smejo kršiti
pogodb. Najbrž bo njihov od-
govor na te sugestije, naj urad-
niki krajevnih unij sami aranži-
rajo protestna sborovanja proti
meznim redukcijam.

Rockefellerjeva družba zaliže mezde

Zadeva je bila predložena državni
industrijski komisiji

Denver, Colo. — (FP) — Dr-
žavna delavska federacija in U-
nited Mine Workers unija sta
predložili državni industrijski
komisiji dokaze, da je Rockefeller-
jeva Fuel & Iron Co. pričela
znižavati mezde rudarjem v nje-
nih premogovnikih. Take re-
dukcije so v prejšnjih letih do-
vedle do bitk, v katerih je pad-
lo mnogo delavskih živov. Ma-
saker v Ludlowu tvoril sramot-
no pego v zgodovini industrijs-
kih bojev v tej državi.

Zakon države Colorado dolo-
ča, da mora vsaka kompanija
obvestiti industrijsko komisijo
30 dni pred nameravanim zniža-
vanjem mezd; v obratnem slu-
čaju je redukcija nelegalna.
Rockefellerjeva družba, ki izva-
ja veliko politično oblast, nemo-
teno krši ta zakon, kot je razvid-
no iz predloženih dokazov.

Ta zakon kršijo tudi druge
kompanije. Sednajet rudarjev
pri Clayton Coal Co. je izpoveda-
dalo, da so bili prisiljeni podpisi-
sati peticijo, da se strinjajo z
redukcijami. Tudi ta zadeva je
bila predložena industrijski ko-
misiji, ki pa še ni odredila pro-
sekucije uradnikov, da prav
dobro ve, da je bil kršen državni
zakon.

Manuel Marquez Sterling, ku-
banski poslanik v Mehiki, o ka-
terem poročajo, da nasledi sda-
njega diktatorja na Kubi Ma-
chada, pod katerim se vedno bolj
udirajo tla.

AMERIŠKA VLA- DA ODKLANJA STIKE S SOVJETI

Iz izjave državnega departmen-
ta je razvidno, da še ne misli
priznati sovjetske vlade

Washington, D. C. — (FP) —
Hooverjeva stalna harmonija s
kongresnikom Fishom, Wolom,
Hčerkami ameriške revolucije
in drugimi takozvanimi patri-
otičnimi organizacijami, ki se bo-
je, da bi ameriška vlada prizna-
la sovjetsko Rusijo, odseva v
naznanilu državnega depart-
menta glede pridržkov s ogrom
na podpis šenevskih konvencij,
ki se nanašajo na kontrolo nad
izdelovanjem narkotičnih levov.

Pred par leti je državni de-
partment je naznanil, da si a-
meriška vlada pridržuje pravico
o reguliranju te trgovine v bolj
drastičnem smislu kot določa
splošna pogodba, toda naznanil-
o, ki ga je department objavil
te dni vsebuje tudi sledečo klav-
zulo:

"Zastopniki Združenih držav
s tem formalno naznanjajo, da
njihov podpis konvencij se ne
more smatrati, da vlada Zdru-
ženih držav priznava sovjetski
režim, ker je tudi ta podpisal
konvencije."

Ta klavzula je bila vključena,
ker je John Bassett Moore, biv-
ši pravni svetovalec v državnem
departmentu in vodilna avtorit-
eta v poznanju mednarodnih
zakonov, lanske leto izjavil, da
so Združene države aktualno
priznale sovjetsko vlado, ker so
ratificirale Kellogg-Briandov mi-
rovni pakt pozneje kot Rusija.
Ameriška vlada ne bi smela pod-
pisati nobene mednarodne po-
godbe, katero podpisuje tudi Ru-
sija, ker s tem priznava njeno
vlado.

Odhod znanstvenih ekipe- dicije na Borneo

Učenjaki bodo skušali najti
"manjkajoči člen" v evoluciji
človeka med opicam podobni-
mi ljudmi

New York. — Trideset učenja-
kov, članov ameriške ekspedici-
je, bo v kratkem odpovala v
vročo džungljo Bornea, kjer bo-
do lakali opčje ljudi in tako
morda našli v tem plemenu za-
šeljeni "manjkajoči člen" v raz-
voju človeka.

Dr. Carl Lumbois, nemški u-
čenjak, in John Nicholson, angle-
ški raziskovalec, sta pred leti o-
blakala ta kraj in poročala o do-
tedaj neznanemu človeškemu pe-
menu, na katerega sta našla.
Dr. Harry Carpelan, načelnik a-
meriške ekspedicije, je dejal, da
bo vzel filmske posnetke načinov
življenja tega opčje plemena.
Člani njegove ekspedicije bo-
do poleg Bornea obiskali tudi
Portoriko, Haiti, Galapagos in
druge otoke v pacifičnem ocea-
nu, kjer bodo proučevali redke
rastline in živali.

Ekspedicijo podpirajo nekat-
ri newyorški milijonarji in sodi-
jo, da bo stala krog \$300.000.

Deportacije tujerodcev

Chicago. — Vlak, na katerem
se je nahajalo 250 tujerodcev,
od teh 165 iz čikaškega dis-
trikta, je 25. t. m. odpe-
ljal proti New Yorku, kjer
bodo deportiranec poslani na
Ellis Island in od tam v njih roj-
stne dežele. Med temi so bili štiri
je kriminalci, ki so osodeni več
let v ameriških jetniščih, de-
vetdeset drugih pa se je prijavilo
imigracijskim oblastem za
prostovoljno deportacijo.

Redukcija mestnih delavcev

San Francisco, Cal. — Mestni
odbor za javna dela je te dni od-
pusil nadaljnjih sto delavcev, ki
so bili zaposleni pri popravil-
nju cest, poleg tega pa se je zagro-
silo z nadaljnjimi redukcijami s
namenom, da zniža izdatke.

Lidija Seifudina:

VIRINEJA

Za Prosveto prevedel Mile Klopčič

In zmerom so mi govorili: vseeno je, bodi gospod ali kmet, vsi smo ljudje. Dobri so bili, akbrbeli so zame. Kar nekam neprijetno je bilo, ker so bili celo predobri. Tudi hrana ni bila slaba: jedla sem prav to, kar je jedla gospoda, in tudi zmerjali me niso. Vendar pa sem kmalu opazila, da je prihajal gospod vse čedje v kuhinjo, kadar je odšla milostiva zdoma. Vselej je imel kak izgovor in z odgovori se je prav tako izogibal kot ona. Ne, sem si mislila, če se le ne bo milostiva jezila. Tudi kadar je bil Vasjka pri meni, je prihajal v kuhinjo: Vasjka pa ni vedel, kaj naj si misli o tem. Milostiva pa po mestnem okusu ni bila grda, imela je kodrčke in na nosu naočnike z vrvice. Po našem kmečkem okusu pa je bila suha in vsiljiva. Gospod je bil alicer nežen z njo, očitno pa je bilo, da si želi nečesa bolj svežega, bolj zabavnega. No, in ona je to tudi opazila. Nič ni zamerila, niti izdati se ni marala. Nekega dne pa je prišla k meni in rekla: "Virineja, pogovorite se nekaj pametnih besed." Povedala je to in ono, dejala, da je malomeščanska, tesno se oklepa svojega moža, češ da ona ni taka. "Če ga potrebujete," je rekla, "si ga kar vzemi. Jaz odidem." Jaz pa sem ji rekla: "Ne potrebujem ga, če pa me sumite, me odpustite. Svojega moža imam, pa čeprav ni najboljši. In tudi tvoj mož ni najboljši. Prav tak je kot Vasjka, le izobražen je." Ona pa je dejala: "Ne, zakaj bi te odpustila, pogovorite se pametno o tem." In kakih dvajsetkrat je rekla eno in isto: "Pogovorite se pametno o tem." Rajši bi imela, da bi me lasala, kakor pa da se je vedla, kakor bi bila ledena sveča. Pustila sem stvar vendar in zgodaj zjutraj na skrivaj odšla. Težje je prenašati tako žensko zavist kakor pa zmerjanje.

Oba sta se zadovoljno nasmejela. Virineja je končala s smehom:

S tem svojini: "Pogovorite se pametno o tem," mi je razdružila vso veliko dušo. Začelo se mi je točiti po domu. Pri nas počenjajo take stvari bolj preprosto. Počenjajo te brez obotavljanja. "Počdi, Vasilji," sem rekla, "počdi k našim ljudem. Če se morava trpeti krivico, jo rajši prenašajva od nama enakih ljudi." In če se zdaj kaj razjemim na naše kmečke babnice, se spomnim onih izobraženih ljudi — in žalitev me mine. Ti so zlobni, a brez ovinkov. Tamkaj pa ti res ne pljujejo naravnost v obraz, marveč te zbadajo s klavnimi besedami.

"Vam je kaj dolgčas tu? Vi ste se pač privadili mestu..."

"Prav nič se ga nisem privadila. Če imam lahko srce, ti ugaja povsod, če pa te srce boli, ti ne ugaja nikjer, pa živi tu ali tam. Pa tudi dela imamo toliko, da se človek ne utegne dolgočasiti. Ko sem bila deklica, sem prebrala knjige, zdaj pa mi tudi zanje nič več ni. Ne kaj časa stojim tako-le kakor zdaj tu, oziram se in potem grem spat. Tudi praznike po večini prespim."

"Knjig vam lahko nekaj pošljem, če hočete, zanimive knjige imam... Romane, po-vesti."

"Prej sem bila vsa vneta za romane. Skrivati sem jih morala pred ujem, a sem jih mnogo prebrala. Pa čeprav sem imela na moč mnogo dela, čas za čitanje sem našla zmerom. V poletnih praznikih sem se skrila v stepli."

"Poslal vam jih bom... Takoj jutri vam jih prinesem."

Virineja se je smehljala in zamahnila z roko:

"Ni treba. Nič mi ni več do njih, še pogledam jih ne. Zmerom sem samo prebrala in tako sem se našla z jetičnikom. Zakaj se smejete? To je res. Vsi ljudje v knjigah so dobri. V njih bereš vse mogoče reči o ljubezni. Naši kmetje pa niso taki. Z dekleti ne tratijo nepotrebnih besed, s svojo lastno ženo pa kmet sploh ne govori. Je že res, od časa do časa že reče svoji kravi ali svojemu konju prijazno besedo, nikoli pa svoji ženi. Ženo je vzel v zakon za delo, otroke naj mu rodi, da pa bi jo obašal z nežnostjo, za to je ne pozna. In tudi pri delu pazi sicer na živino, na ženo pa nikoli. Pa naj bo kmet bogat ali siromašen, njegovo razmerje do žene je tu in tam enako. Pri siromakih je še boljše, vsaj radi gospodarstva se ne razburja. Tako sem brala v knjigah to stvar, pa sem hotela s svojimi lastnimi očmi spoznati še drugo plat. Nisem se marala vezati na kakega kmeta. Kot dekle sem pogosto stekla na skrivaj na cesto, ker sem si želela zabave, a niti enega nisem pustila preblizu k sebi. Niso mi bili všeči. Prav nič nisem bila podobni onim ljudem iz knjig. Vasjka pa je nosil mestno obleko in je imel mestne manire. Na nežen način me je pridobil z dobrimi besedami. Tudi ni na njem nič kmečkega suh je in prikupen. In tako sem se obesila nanj."

"Zdaj pa ga ne ljubite več?"

Virineja se je zdrnila. Pogledala je inženirju v prijazne oči in suho prekinila:

"Zagovorila sem se in čenčam. Sicer sem zelo tiha, iznenada pa me spreleti in začnem klepetati. Čemu ste prav za prav prišli k meni, kaj vas je dovedlo?"

Njen pogled se je zaprl. Močno je stiskala ustne. Inženir je bil živahni pogovor pokvaril. Preteptal bi se utegnil radi tega, pa ni vedel, kako bi spet popravil in spet napeljal pogovor nazaj.

"Vidite, jaz... Ali veste mogoče za koga, ki bi ga lahko naprosil, da bi mi pral perilo?"

"Zakaj ne, jaz sama vam ga lahko prejem. Razumem se na to, po mestu vam ga bom prala. A za slab denar ne prevzamem dela."

In spet je stvarno, kupčijsko hladno povedala ceno. Bila je v primeri s tamkajšnimi navadnimi cenami zelo visoka. Toda njega je jeza že akoraj minila. Žal mu je le bilo, da se je bila tista ljubezna ženska z neobgljenim, a iskrenim govorjenjem zaprla pred njim. Bilo je, kot bi stala neka druga Virineja pred njim, preračunljiva kmetica. Z žalostnim glasom — kako bedno, če je premislil svoje besede — je dejal:

"Zakaj bi ga pošiljal semkaj. Saj imate nedvomno kako kuhinjo. Da, ne samo kuhinjo, celo kopalnico imate v tisti hiši. Saj poznam Silantijevo hišo. V pondeljek v velikem tednu pridem. Ta teden bom delala še pri Anaji. Imate mlo in plavilo, ali naj prinesem sama?"

Veselo mu je utripala kri v srcu in v sencah: pripravljena je priti v njegovo hišo. Sama se je ponudila, sama si je začela. V samotni kopalnici za hišo bo ves dan sama. Mogoče, da je pranje tudi zanje samo izgovor, da jo je vabilo k njemu in tega samo naravnost priznati ni hotela. Od samega razburjenja ni vedel, kaj je rekla, in je odgovoril naglo, ne da bi poslušal:

"Da, da... Tu-le imate, prosim... Ali bo dovolj ali ne?"

Videla je, da ji je dal več, kot je bilo treba. Toda z mirnim glasom je dejala:

(Dalje prihajala.)

Ventura García Calderón 48 nezakonskih otrok

Nenadoma sem zagledal na ovinku ceste rdeč prapor, ki priča na naših bajtah v "Peru," da se dobi tu žganje. Ustavil sem se, privezal svojo iskro kobilo k ograji in sedel na klop. V mraku pa nisem dobro videl in tako sem stopil na nogo soseda, katerega nisem bil opazil. Obrnil sem se, da bi se opravičil. V mraku so me gledale s krvjo zalite oči in osoren glas je zagodrnjal:

— Bogme, vaše noge so prave stope. Še dobro, da mi niste stlačili kurjih oces.

Odgovoril sem dokaj osorno: — Nisem se imel sreče seznaniti se z vami. Kdo ste?

Mož se je glasno zameljal in mesnat podbradek se mu je začel tresti na kričeč, rdečo-belo progasti kravat. Obrnil si je z velikim robcem pepelaste lase in opazil sem, da je prepašan čez trebuh s srebrno verigo, polno amuletov.

Prikimal sem. Sam nisem prav vedel, ali bi se smejal ali jezil.

— To se vidi.

— Po čem?

— Gospod je iz Lime?

— Po tem, da ste tako lepo dejali: Nisem se imel sreče...

Pijunil je virtuozno v velik, razgrnjen robec, potem je pa zaklical s plačljivim glasom:

— Dva kozarčka žganja za-lae in za gospoda doktorja.

"Doktor" sem bil jaz. Toda paglavci, na katerega je zakričal, se je mirno igral na tleh z mladim, ljubkim pučkom. Vstal sem in hotel potegniti paglavca za ušesa, pa me je mož zadržal.

— Le počasi! — Je dejal.

Morda je pa ta deček moj sin.

— Bežite no, kdo bo vam verjel? Salite se.

— Saliti se? Čemu neki? Kaj ne vidite, da je grd kakor jaz? Sicer mi pa njegova mama vedno prisega, da je moj sin. Kako naj drugače vem? Spal sem s premnogimi ženskami.

Njegova "mama" je bila črna-lasa Indijanka. Sedela je sključena v kotu na ovčji koži. Molče je nama prinesla dva kozarčka žganja. Popil sem žganje v duško in imel sem tako prijeten občutek, da sem se brez zlobe obrnil k svojemu sosedu.

— Imenitna kapljica!

Obrnil si je ustnice in me zapupno prijel za roko.

— Takele fante imam rad, doktore. Kar po domače. Žganje je dobro. Ga hočete še?

Ko so nama znova prinesli žganja, sva pila bratovščino. Ponudil sem mu cigaro, on je storil in bila sva prijatelja.

Imenoval se je Serapis Abril. Trdil je, da je sin bivšega "alcald" (župana) in da je bil "v vojnah." Da razprši moje dvome, me je prisilil, da sem potipal na njegovih prsih globoko bragotino po rani. "Živel Peru, doktore!"

In morala sva znova piti, jezik je nama razvezalo patriotsko na-

vduljenje in kmalu sva bila najboljša prijatelja.

— Krasna kobila, doktore. No, ge ima kakor gospodična. Bi jo prodali? Star sem, toda v vaših letih sem se tudi vozil z dragimi kobilami. Ah, da ste videli moje uzde, kovane s srebrnoli! Ne da bi se hotel hvaliti, toda povem vam, da se je marsikatero dekle oziralo po meni. Ljudje so govorili, da sem jim zavdal. Neumnost! Tako sem dejal tudi župniku, ki mi je bral levite.

Zasmejal se je.

— Kaj mislite, koliko otrok imam?

Vprašanje je bilo kočljivo in zato nisem odgovoril.

— Osemindeset najmanj, doktore. Župnik in župan sta si nekega dne vtepla v glavo, da me priprilila priznati vso to kopico otrok za svojo. In udal sem se v svojo usodo. Prišli so iz 20 okoliških vasi, bili so lepi, imeli so sanjave oke in nežna usteca, ki so me klicala: papači. Podpisal sem: osemindesetdeset podpisov.

In vsako žensko sem vprašal: "Ženska, si prepričana, da je to moj otrok?" In zdaj, če pridem v to ali ono vas, vprašam otroke, kako se imenujejo. Vedno najdejo nekakšnega Abril, Juana, Petra ali Toma, ne štejem pa onih angelčkov, ki so se preselili v nebesa.

Ker sem se smejal, se je tudi on zasmeyal. Potem je zlezel na svojega konja in tudi jaz sem se zavijtel v sedlo.

— Krasna kobila — je pripomnil znova. — Strokovnjak je je pogledal, rekoč: V Rusijo si upam prihajati na nji.

Rusija je pomenila zanj konec sveta. Pogledil je mojo kobilo po zadnji in zamrmral:

— Ta bi bila kar za škofa.

Ozka cesta je naju zbližala, malo je pa pomagal seveda tudi spomin na žganje. Položil mi je roko na koleno in mi začel praviti o svojem domu, kjer ga čakata dve hčerki žarečih oči in okroglih meč.

— Moj dom je vaš — je dejal, ko sva prispela do vrat.

Hčerki sta prihiteli na topot konjakih kopit iz hiše. Bili sta tako dražestni, da kar nisem mogel verjeti, da sta njegovi hčerki. Pri večerji sva govorili o romantičnih nočeh, o potovanju in o poeziji. Po večerji prijetna ura klavirja — klavir v tej pusti krajini! Hlinil sem utrujenost in šel sem spat, kajti pogled v temne, žareče deklidine oči me je bil močno razdražil. Zaspati pa nisem mogel. Neprestano sem mislil na krasni deklinski postav. Luna mi je svetila v sobo in ona je bila menda kriva, da sem se odločil za tako pustolovščino.

Brž sem se oblekel in odšel po prstih na hodnik.

Bila je polnoč. Naglo sem odprl vrata sobe, kjer je spala plavalca Clorinda, "nesrečno krščenka," kakor jo je nazival oče.

Kako je kriknila! V dolgi noči ni arajci je bila v luninem svitu očarljiva.

— Kaj pa mislite? — je vzkliknila zelo dostojanstveno, ko sem se ji približal.

Srdito me je pahnila od sebe in morda bi bil pobegnil, da se ni začel za mojim hrbtom orjakov glas.

— Izborni! Takole so mi postavili fantje všeč!

Je šlo za dogovorjeno komedijo? Tega nikoli ne zvem in tudi važno ni. Z dovoljenjem svojega liberalnega očeta, ki je smeje odšel, mi je dekle s sramežljivim obotavljanjem nastavila ustnice. Potem mi je pa dovolila še več.

Bila je divna, sladka noč. Zjutraj so mi prinesle nežne Clorindine roke skodelico izborne čokolade. Bilo mi je tako prijetno, da bi bil najraje ostal še eno noč. Ker se mi je pa mudilo, sem šel omedlat kobilo, pa sem srečal svojega gostitelja, ki je bil na viden ves obupan.

— Ukrali so jo vam, doktor!

— Koga so mi ukrali?

Prvi hip še verjeti nisem mogel, da je kaj takega mogoče. Toda kmalu sem se prepričal, da je res. — Kako naj zdaj nadaljujem pot?

Toda mož je bil plemenit. Kaj nima svoje kobile? Posodil mi jo je in odkrevsala sva na pot. Preklinjal sem svojo smolo, naenkrat sem pa zagledal z ovinka v daljavi očeta 48 otrok. Stal je med svojima hčerkama in se krčevito smejal naivnešu, ki je dal za eno noč ljubezni najlepšo kobilo sveta. Dal je sicer ni pristo-voljno, toda to ni bistveno.

Zasliševanje

Sodnik: "Obtoženec, ali ste to-žitelja udaril v afektu?"

Obtoženec: "Ne, gospod so-dnik, ampak v veži."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30, 1931), po-meni, da vam je naročnina po-tekla ta dan. Ponovite jo pra-vočasno, da vam lista ne usta-vi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega na-slova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki su val dru-štveni tajniki in drugi zastopni-ki, pri katerih lahko plačate na-ročnina.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.00 na leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za Ho-ne \$4.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mindinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnina lahko tudi enaj pošljete na naslov:

Upravišitve "PROSVETA"

3657 E. Lawrence Ave., Chicago

Za kratek čas

Strupeno

Janeza so povabili na kosilo. Ko so ga vprašali, kako je bilo, je povedal takole: "Če bi bila juha tako topla kakor vino, vino tako staro kakor je bila gos, in gos tako debela kakor je bila gospa, potem bi bilo izvrstno."

Gospa poučuje svojo novo sluškinjo

"Da veste, Marta; če pusti gos-pod čevlje pred vrati spalnice, pomeni to, da jih morate osna-žiti."

"Vem, milostljiva — kaj pa če jih pusti pred stanovanjskimi vrati?"

V malem dekliskem zavodu so priredili natečaj v risanju. Za nalogo so dobile gojenke: "Kaj bi hotela biti."

Cez eno uro so že vse gojen-ke izročile svoje risbe, samo ena je ostala sklonjena nad papir-jem, na katerem ni bilo še nobe-ne poteze.

— No, kaj je s teboj? Je vpra-šala strogo gospa ravateljica.

— Jaz bi hotela, da se omožim, pa ne vem, kako bi to narisala...

— Lizika, ali hočeš, da se gre-va igrati sta in mamó?

— Hočem. Empak mi moraš takoj dati tistih deset dolarjev, ki si jih dobil od strica. Potrebu-jem jih za — hišne potrebe.

Med prijateljicami

— Torej draga, ti si se od-ločila, da vzameš svojega Stan-ka. Prav žal mi je res, da ga še ne poznam. Kakšen človek pa je on, s čim se ukvarja?

— Ah, Stanko! To ti je najple-menitejši, najpoštenjši in naj-idealnejši človek na svetu!

— Sirota moja, potem boš pa poleg njega umrla od gladi.

Zato!

— Papa, zakaj pa ženske niso vojaki?

— Zato, ker se mora pri vo-jakih ubogati.

Poceni

"Koliko vas je stala ura?"

"Samo štiri meseca."

"Mož, to je pa poceni."

Reši telo bolezenskih gliv

Nuga-Tone odliči život bolezenskih gliv, katere slabo živijo, mikobe in druge živiteljske organe, ki povzročajo velike bolezni in rev-šine. Čisti kri, odpravi saprituho, glavobol, napetost in bolečino v očeh. Ko ste je-mali Nuga-Tone nekaj časa se boste veliko počutili močnejši in prijetnejši in vaše telo se bo počelo izčiščevati. Pro-važite si naskrivne steklenice Nuga-Tone. Na prodaj je v lekarnah. Ako ga vaš lekarnar nima, pošljite mu kaj ga naroči za vas od trgovca na debelo.

V NAJEM SE ODDA

Roadhouse and Filling Station (Gasolinsko postaja) na Howell Road 9¼ milje južno iz mesta Milwaukee. Zmerna cena. Za pojasnila obrnite se na: M. Koronec, 627 S. 2nd St., Milwaukee, Wis. (Adv.)

Tel. Crawford 3309

Duco hruvanje in varjenje

WESTERN AUTOBODY & RADIATOR WORKS

Bodies, Fenders and Radiators popravljamo in prenavljamo

ANTON F. SKRIVANEK

3763 Ogden Ave., Chicago, Ill.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

Je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona obavi vse vrste bančne posle in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

JESEN JE NAJBOLJ VE-SELA DOBA V STARI DOMOVINI

VELIKEMU JESENSKEMU IZLETU V JUGOSLAVIJO

po zelo znižanih cenah za tja in nazaj na najhitrejšem ekspansem parniku Cunard Line

MAURETANIA

KI ODPLUJE IZ NEW YORKA preko OHERBOURGA v SREDO, 2. SEPTEMBRA

pod osebnim vodstvom Mr. M. S. EKEROVICHA. Hlani nov-yariškega Cunardovega urada, ki temeljito pozna zahtevne po-tlikov tekom potovanja ter bo skrbel za vse njihove potrebe.

Zagotovljena vam je vesela vožnja v družbi vaših rejakov.

Znižana vožnja v tretjem razredu iz New Yorka do Ljubljane in nazaj \$175.—

VERNETE SE LANKO TEKOM DVEM LNT

Za nadaljne informacije vprašajte svojega lokalnega agenta ali

CUNARD LINE

346 N. MICHIGAN AVENUE

CHICAGO, ILL.

PREMIERA

Najnovejši čehoslovaški zvočni (100 % govoreči) film

"Iz sobote na nedeljo"

se bo igral

v ATLANTIC gledališču

na 26. ulici in Crawford Ave.

v torek 28, sredo 29 in četrtek 30. julija

Dnevno od 2. do 6:30 popoldne Vstopnina: 35c - 25c - 15c

od 6:30 naprej zvečer Vstopnina: 50c - 25c - 15c

Prirodni anotek: mesta Duchov in okolice

Gledališče hladno!